

Spind, at Direktoratet har henledet det Kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegii Opmærksomhed paa denne Sag, som herved paa ny anbefales til Høisammes formaaende Understøttelse.

Det Kongelige Fabrik-Direktorat, den
Mai 1848.

Rawert.

**Landboflid,
paaaffionnet af det Kongl. Landhuushold-
ningselskab**

i Aarene 1846 og 1847.

(Efter Indberetninger til Selskabet og andre officielle Aktstykker.)

Ligesiden Landhuusholdnings-Selskabets Stiftelse og i mange Aar derefter anvendte Selskabet sine aarlige Indtægter saa godt som udelukkende til Uddeling af Belønninger for mange forskiellige, dets Formaal nærmere eller fiernere vedrørende, tildeels ogsaa industrielle Foretagender, som fandtes at egne sig til Opmuntring og hvilke endog for en stor Deel specielt vare betegnede i Selskabets i sin Tid aarligen kundgiorte Program som givende Afgang til Præmie deels i Afgtelsestegn, deels i rede Penge. Efterhaanden og især i den sidste Aarrække har Selskabet, hvis Pengemidler ikke ere af Betydighed i Forhold til det Meget, der indenfor dets

temmelig udstrakte Birketreds maatte have Trang og Adkomst til at fremhielpes, fundet sig foranlediget til at unddrage sig hiin omfattende Anvendelse af Præmie-Systemet ei blot af Hensyn til de Misligheder, som dermed i flere Tilfælde ere forbundne, men især for at vinde desbedre Evne til at virke i mere tidssvarende og frugtbringende Retninger. Samme Bevæggrund har ledet Selskabet til atter at ophøre med den i en sildigere Periode søiede Foranstaltning: at give Løfte om en, paa flere Aar fordeelt, Høngehielp til en hensigtsmæssigere Jorddyrknings Fremme især paa Gaardmændslobder. — Som Følge heraf kunne adskillige af de ikke faa Andragender, der endnu ideligen indkomme om Belønning eller Understøttelse, ei længere tages i særdeles Betragtning, i hvor hæderlige end Vedkommendes Bestræbelser ofte maatte erkiendes at være, og ihvor kjært det end er Selskabet at komme til Kundskab om disse. I Almindelighed sendes deslige Andragender til Undersøgelse og Afgjørelse af de locale Landbo-Foreninger, som stundom finde sig opfordrede til at hædre eller understøtte de Paagieldende. — Iffun nogle Enkelte er der i de sidste tvende Aar forundt eller udvirket opmuntrende Paastjøn- nelse fra Landhuusholdnings-Selskabets Side, og deriblandt høre de nedenfor omhandlede vindstibelige Jordbrugere.

1.

(Fra Pastor Chr. Jacobsen i Næstø ved Lihsted).

Da jeg er overbeviist om, at det maa være det Kongelige Landhuusholdnings-Selskab kjært at modtage

Efterretning om enhver Mand af Bondestanden, som ved sin Flid og Dygtighed fortjener Paastjønneise, tillader jeg mig ærbødigst at henlede det meget ærede Selskabs Dpmærksomhed paa en Bonde i Oslos Sogn, ved Navn Anders Christian Gregersen. Han er Eier af en Gaard af Hartkorn 10—6—1—2 $\frac{1}{2}$, hvorpaa han holder en Besætning af 50—60 Fæktætturer og 10 à 12 Heste, samt henimod 80 Faar. Gaarden har i ældre Tid været for Størstedelen Hede- og Kjerjorder, men hans Fader begyndte Opdyrkningen af de vel raae men meget gode Jorder, og bragte allerede Gaarden til en betydelig Størrelse. Sønnen har fortsat den begyndte Gjærning, og, gaaende frem efter rigtigere Principer, har han sat Gaardens temmelig betydelige Jorder i en fortrinlig Kraft, saa at hans Gaard, som kaldes Sondergaard, ansees for en af de bedste Bøndergaarde i Thisted Amt. Jorderne ere inddigede og fortrinligen afgrøvede, og hans Marker bugne om Sommeren med de rigeste Afgrøder i dette iøvrigt fornrige Land.

Dog det er ei som Landmand alene at jeg har været saa fri at henlede det ærede Selskabs Dpmærksomhed paa ham; thi i den Henseende modtager han Paastjønneise nok ved den Velstand, han kan takke sin Flid og Dygtighed for; men som dygtig og drivtig Bonde mener jeg, at han er et Exempel for Mange. Gaarden har han næsten ganske opbygget, — Faderen begyndte og herpaa — Alt er indrettet ei blot solidt, men og net og hensigtsmæssigt, og den store firkantede grundmurede Gaard vil en Fremmed snarere kalde en

Herregaard end en Bondegaard. Især i een Henseende formener jeg, han fortjener at nævnes, og det er i den Green af Agriculturen, som i denne Egn saameget for-
 sømmes, nemlig i Have dyrkingen; i denne Henseende er han et lysende Mønster for Mange; thi medens man i Thisted Amt finder mange Herregaarde og endnu flere Præstegaarde uden Haver eller kun med en lille Raalgaard i en affides Krog, finder man ved Søndergaard en særdeles smuk Have.

Sønden for Gaarden har han anlagt denne af en Storrelse af 1 Td. Land, der paa den vestre Side er omgivet af en Jordvold, som, hvor Haven trænger meest til Læ, er over 8 Alen høi. Den nordvestre Deel af Haven er en lille Lystskov, hvor Træerne staae frodige og ranke, og flere Stammer have allerede opnaaet en Tykkelse af 4 à 5 Tommer i Diameter. I Læ af denne Plantage har han en lille Humlehave, som mere end tilstrækkeligt kan forsyne hans store Huusholdning med den behørig Humle. Forædlede Frugttræer har han og Tid efter Anden plantet en Deel af, som vore frodigen, og om saa Aar vil berede ham megen Glæde. Den sydsørlige Deel af Haven var en kold Gruusbanke, men nu staaer her en smukt anlagt Plantage, hvor flere Tusinde vilde Træer skyde frodigen iveitret. Midt i denne Plantage har han anlagt et lille Springvand med en muret Bund og Sider. Som ivrig Ven af Havevæsenet er det, at jeg anmelder Bonden Anders Christian Gregersen som en Mand, der fortjener Paa-
 skjønneise for sin Flid i denne Retning; thi ved Have-
 culturen kan han ikke, saaledes som ved sin forbedrede

Agricultur, eller ved det Pottemagerfabrik, han i Sommer har anlagt ved Gaarden; eller andet saadant industrielt Foretagende, faae sin Driftighed betalt, men nyder kun den Glæde, som Naturen skjenker, medens den mindre oplyste Bonde i Egnen leer ad Manden, der koster saamange Penge paa en Have, som ei kan betale sig.

Det er derfor i Erkjendelsen af, hvormeget denne Egn staaer tilbage i Have dyrkningen og navnlig i Træplantning, at jeg har troet at burde henlede det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Opmærksomhed paa denne Mand, for dersom det ærede Selskab maatte finde sig besøiet til efter min sandfærdige Beretning at belønne denne driftige Mand med et Hæderstegn, muligen derved flere af hans Medbrødre kunde fatte Lust til at efterligne dette prisværdige Mønster.

Døsløse, den 27de Januar 1846.

(Fra Provst Døsløse i Thorum ved Thisted).

I de senere Aar har jeg ei seet Haven og Plantagen ved Søndergaard i Døsløse Sogn, og har saaledes ei, siden jeg udarbejdede min Beskrivelse over Thisted Amt, hvori Eierens Virken i disse Retninger er nærmere omtalt, havt Leilighed til personlig at see Fortsættelsen heraf; men det er mig tilfulde bekjendt, ved oftere Samtale derom med paalidelige Mænd, at han senere ei blot har vedligeholdt dette Anlæg med samme pyntelige Orden og Smag, som tilforn, men og betydeligt udvidet sin Plantage, saa at han i denne Henseende er et fortjenstfuldt Mønster i denne Egn.

Til hans Agerbrug har jeg mindre Kjendskab, og navnlig er jeg ukjendt med hans Sædstifte og Udsæd samt hvorvidt han holder Markfred; men saa Meget veed jeg, at han i flere Aar har anvendt fuldstændig Brak og Mergling i det Større; bruger Svingplove, Knivharve og flere nyere Agerdyrkningsredskaber; dyrker meget Bælgfæd og Kartofler; holder sin Mark forsvarligen indhegnet; og hvert Aar har jeg ved Forbireisen glædet mig ved at see hans Marker udmærke sig ved de frodigste Afgrøder af Korn, Kartofler og Klover, som Alt røbede Orden og Nøiagtighed. I den Henseende har jeg og hørt ham rose af Alle her i Egnen som en udmærket Agerbruger.

Jøvrigt er han en velhavende Mand, der ogsaa i flere andre Henseender har viist sin Driftighed og udmærket sig fremfor sine Jevnlige, saasom: ved i sidstafvigte Sommer at anlægge en Pottesfabrik ved sin Gaard; ved at opbygge hele sin Gaard af Nyt med smukke, grundmurede Bygninger; ved at holde en fortrinlig Besætning af Heste og Dvæg; som et virksomt Medlem af Sognesforstanderskabet; ved at lade sine Børn om Vinteren undervise hjemme ved en dertil privat lønnet Lærer, m. m.

Den 17de Marts 1846.

(Fra Proprietair Kierulf).

Indmarken til Søndergaard i Døslø Sogn er inddeelt i 8 Indtægter paa 12 à 13 Tdr. Byg-Sædeland pr. Indtægt (hver Td. Sædeland beregnes her i

Eggen til 10,000 □ Al.) og udgjør ialt circa 96 à 100 Tdr. Sædeland (ca. 70 Td. g. M.).

Udmarken er ligeledes inddeelt i 8 Indtægter paa 12 à 13 Tdr. Sædeland, og deri er optaget den Tid efter anden fra Hede til Agermark opdyrkede Jord, hvilken Hede stedse, saavel af nærværende Eier, som dennes afdøde Fader, er bleven merglet med 100 Læs pr. Sædeland forinden Opdyrkingen.

Desuden er fra Hede i de sidste Aar opdyrket ca. 12 Tdr. Sædeland.

Dyrkningsmaaden, han i de sidste 4 Aar har brugt, er følgende:

1ste Aar, en Indtægt i Indmarken og en dito i Udmarken, gjødet reen Brak.

2det Aar, en dito i Indmarken og en dito i Udmarken med Rug, dog deraf tages cr. 5 Tdr. Sædeland med Vinterraps.

3die Aar, en dito i dito, og en dito i dito med Byg.

4de Aar, en dito i dito, og en dito i dito med Kartofler, Erter og Biffer.

5te Aar, en dito i dito, og en dito i dito Havre med paaasaet Klover.

6te Aar, en dito i dito, og en dito i dito Klover til Hø.

7de Aar, en dito i dito, og en dito i dito til Græsning.

8de Aar, en dito i dito, og en dito i dito ligesaa.

Med den opdyrkede Hede har han brugt følgende Fremgangsmaade, som han af Erfaring har funden at være fordeelagtigst, nemlig: at udfjøre 100 Læs Leermergel pr. Td. Sædeland paa Lyngen, strax at udsprede

samme, og først det paafølgende Aar at braffe Jorden, samt derefter, naar den er vel skjornet og udluftet, besaae den med Rug, og efter Omstændighederne indtage den med under Drivten af den øvrige Jord.

I nærværende Giers Tid er fra Hede saaledes opdyrket og merglet cr. 24 à 26 Tdr. Sædeland (18 Td. g. M.).

Marken bestaaer af gode muld- og leerblandede Jorder, og Underlaget er i Almindelighed gual- eller blaaagtig Leer.

Af Enghøe avles circa 30 Læs.

Besætningen er i Almindelighed følgende:

- a) Malkesøer 14 Stk., Stude og Ungqvæg 40 Stk.
b) Heste 12 Stk. c) Faar 50 Stk.

I Middelaar pleier Avlen sædvanlig at kunne afgive:
a) af Rug 8 Fold. b) Byg 10 Fold. c) Havre 8 dito, alt beregnet efter pr. Td. Udsæd. d) Rapsen har i Almindelighed afgivet 7 à 10 Tdr. Raps pr. Td. Bygsædeland. e) Kartofler, Biffer og Urter, deraf røgtes det meste op paa Creaturene, og har i Almindelighed givet meget gode Afgrøder.

I det jeg fremsender disse Oplysninger, kan jeg ei undlade, efter bedste Skjønnende og Overbeviisning, at anbefale bemeldte A. Chr. Gregersen som en særdeles drivtig og*duelig Agerbruger og for sit smukke Haveanlæg og Træplantning, en Sjældenhed hos Bonden her i Egnen, til paa en eller anden Maade at maatte vorde hædret af det Kongl. Landhuusholdningselskab.

Vestløsgaard, den 9de Mai 1846.

(Fra Amtmanden over Thisted Amt).

Bestyrelsen for Thisted Amts landoekonomiske Selskab har givet en for kort Tid siden afholdt Generalforsamling Veilighed til at erklære sig over Anders C. Gregersens Virksomhed og Forhold, hvorved det bragtes i Erfaring, at han forlængst, selv iblandt mere fjernt Boende, er betragtet som en Mand, der med lige Dygtighed griber ind i alle landoekonomiske Forholde.

Han ansees almindeligt for en meget formuende Mand og ham er oftere tilkiendt de af Amtsfelskabet udsatte Præmier, hvoraf navnlig sidste Efteraar Præmier tilfaldt ham for en Dvie og for en Hingst.

Da det maa antages tilstrækkeligt godtgjort, at Anders Chr. Gregersen virkelig staaer som et lysende Exempel for sine Jevnlige heri Amtet, maa jeg ansee en hædrende Paaskjønnelse af hans Virksomhed for vel fortjent, og vel anvendt til Opmuntring for Andre, hvorfor jeg giver mig den Ære hertil paa det Bedste at anbefale ham.

Thisted Amtsgaard, den 23 Juni 1846.

Rosenkrantz.

[Gaardeier N. C. Gregersen tilkiendtes det 2det Sølvbæger.]

2.

Da det er mig bekjendt, med hvilken Velvillie det Kongelige Landhusholdnings-Selskab modtager Underretning om, og fremmer ethvert gavnligt Foretagende i Landvæsenet, saa tillader jeg mig underdanigst at give Høisamme en Skildring af et Vandingsanlæg, jeg har udført ved min eiende og paaboende Gaard i Dffels i Kind Sogn, der staaer for Hartkorn 3 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdfr. Naaget min Gaards Jorder paa de tvende Sider ere begrændsede af den Aa, med hvis Vand jeg nu kan udføre Overrisling af 49 Td. L., saa indsaae jeg dog strax, at jeg ikke kunde tage Vandet paa mine egne Jorder, da de paa den modsatte Side af Aaen beliggende Grundeieres Enge ere saa lave, at de ingen Opstømning af Vandet kunde taale; i hvilken Anledning jeg afsjøbte den ovenfor mig tilgrændsende Grundeier, Peder Christensen af Langlund, Net til at lede Vandet fra Aaen indover hans Jorder i en Længde af 989 Alen.

Da jeg affluttede denne Handel, var der endnu hverken Engvandingsmestere eller nogen af disses Clever her paa Eggen, hvis Marsag jeg uden foregaaende Nivelering maatte kaste Hovedtillædningsgrøften, der er 3649 Alen lang, hvilket Arbeide jeg dog fik hensigtsmæssigt udført ved at begynde Udgravningen ovenfra, der da foretoges i en saadan Dybde, at Vandet netop kunde løbe, uden at bortgive mere af Faldet end absolut nødvendigt.

Med Vandet af denne Grøft kan jeg nu overrisle 49 à 50 Td. L.; nemlig 18 $\frac{1}{4}$ $\frac{0}{0}$ $\frac{0}{0}$ Td. L. Hede, 7 $\frac{2}{4}$ $\frac{0}{0}$ $\frac{0}{0}$ Td. L. Agerjord og 23 $\frac{1}{4}$ $\frac{5}{0}$ $\frac{0}{0}$ Td. L. Eng; men forinden Vandingen paa Heden kan lade sig anvende med nogen

Nytte, maa samme planeres, hvorpaa jeg alt har begyndt, deels ved Plov, deels ved Haandkraft og deels ved at afbenytte Vandet hertil. Paa Agerlandet har jeg ved Hjælp af en Elev fra den Engvandingsselskabet for Ringkjøbing Amt heri Sognet tilhørende Gaard faaet anlagt de nødvendige Fordelings- og Bevandingsrender, hvilket Arbeide skal fortsættes over Heden, efterhaanden som jeg faaer denne planeret og den danner en saadan Grønsvær, at Rønder deri kunne anlægges. Dette saaledes af mig i denne Retning udførte Arbeide har allerede ikke kostet mig saa lidet, især har en Dæmning, hvorpaa jeg leder Vandet over en Forbygning, taget betydeligt Arbeide, og større Beføstninger ville medgaae inden jeg faaer hele Anlægget cultiveret; imidlertid skal der ingen Beføstning eller Møie blive styet for at opnaae det af mig tilsigtede Diemed. Foruden min Virksomhed i denne Retning har jeg opdyrket en Deel raae Hedejorder, hvortil jeg har kjøbt Mergelen og hentet samme omtrent $\frac{1}{4}$ Miil borte fra min Gaard.

Dykkels, i Rind Sogn, Hammerum Herred og Ringkjøbing Amt, den 20 Febr. 1846.

Underdanigst
Lars Jensen.

Efter Begjering af Gaardmand Lars Jensen i Dykkels her i Sognet have vi undertegnede Mænd beseet og maalt det af ham udførte Vandings-Anlæg, som er anlagt paa bemeldte hans eiende og paaboende Gaards underliggende Jorder, og fandt vi da, at han, for at lede Vandet over Langlund Eiendomme, ifølge en af

ham tilkjøbt Rettighed, har kastet en Hovedindlednings-Grøft, 989 Alen lang og $3\frac{1}{4}$ Alen bred, der støder til Skjellet af hans egne Eiendomme, over hvilke han har fortsat bemeldte Indlednings-Grøft paa en Længde af 2660 Alen, ligesom han og, for at Bandet kunde naae sin endelige Bestemmelse, har seet sig nødsaget til i en Dal at sammenføre og opføre en Dæmning, der paa 114 Alens Længde er 7 Alen bred, 3 Alen høi, og paa 38 Alens Længde 2 Alen høi, med samme Bidde. Paa denne Dæmning kan han lede Bandet paa den anden Side af Dalen til hans øvrige Jorder og Eiendomme.

Vi ere ifølge heraf fuldkommen forvissede og overbeviste om, at han ved dette Anlæg i det Hele er sat istand til at vande: $18\frac{1}{4}\frac{0000}{0000}$ Td. L. Heide, $7\frac{1}{4}\frac{0000}{0000}$ Td. L. Agerjord og $23\frac{1}{4}\frac{0000}{0000}$ Td. L. Eng. — Vel kunne vi som Almues-Mænd ikke med Sikkerhed indestaae for dette Maals fuldkomne Rigtighed, uagtet vi med den største Nøisagtighed, som har været os muligt, have maalt Anlægget, men vi trøste os til, uden mindste Indskrænkning, fuldkommen at indestaae for, at vort optagne Maal snarere er for lavt end for høit angivet.

Dkkels i Rind Sogn den 20 Febr. 1846.

Frands Eriksen Lind.

Søren Pedersen i Gunderup.

At jeg anseer de tvende Mænd, som have undertegnet de anførte Oplysninger, for troværdige Mænd, der baade kunne og ville vidne Sandhed, — efter den Kundskab jeg har om dem, — bliver herved bevidnet.

Rind Pstgrd. den 12 Marts 1846.

P. Sveistrup.

Da det er undertegnede Sogneforstandere bekjendt, at Lars Jensen Odeles har anvendt megen Flid og betydelig Beføstning paa det nævnte Vand anlæg, som baade er hensigtsmæssigt indrettet, og vistnok i Fremtiden vil virke betydelig Gavn; da det er en Mand, som ingen Nøie vil spare for at fuldende sit begyndte Værk, var det meget at ønske, at det Kongelige Landhuusholdnings-Selskab maatte finde det passende at tildele ham en liden Belønning til Dymuntring for hans ubviste gavnlige Flid.

Varslund den 12 Marts 1846.

Niels Merrild. Mads Andersen. Dynes Jensen.
Jens Nielsen. S. C. Søgild.

Efter Anmodning af Supplicanten kan jeg ei andet end attestere, at det af ham omtalte og udførte Vandingsanlæg er mig nøie bekjendt, ligesom det er mig ligesaa bekjendt, at denne hæderlige Mand, ved dette kostbare for en enkelt Mand betydelige Anlægs Udførelse, har lagt en i Sandhed usædvanlig Eftertanke, Flid og Udholdenhed for Dagen og aldrig skyet nogen Opoffrelse, der førte til det af ham tilsigtede Maal.

Jeg føler mig derfor opfordret til, paa det Barmeste underdanigst at anbefale det Ansøgte med Tilføiende, at Lars Jensen ikke er trængende til Pengeunderstøttelse.

Bostrup pr. Varde den 26de Marts 1846.

Underdanigst

J. Fløe,

Kammerraad, Stiftslandinspæctor og
Medlem af det Landoeconomiske Selskab
for Ringkjøbing Amt.

I Skrivelse af 5te f. M. forlanger det høie Selskab min Erklæring i Anledning af en fra Gaardmand Lars Jensen af Dffels i Rind-Sogn, Ringkjøbing-Amt, indkommen Ansøgning om en hædrende Belønning for et af ham udført Engvandings-Anlæg, hvis Størrelse angives til omtrent 50 Tdr. Land.

I den Anledning skulde jeg underdanigst tillade mig at fremmelde:

Ved i to Somre at have Bestæftigelse paa den Egn, hvor Gaarden Dffels ligger, og ved at udføre et Engvandings-Anlæg paa Gaarden Fjederholts Enge, som adskilles fra Dffels Enge ved det til begge Vandings benyttede Vandløb, har jeg haft tilstræffelig Leilighed til at gjøre mig bekendt med hiint Anlæg, som virkelig geraader Lars Jensen til megen Ære.

Da jeg sidst var paa Steedet var Hovedvandingsgrøften anlagt og en Deel af Engen blev vandet, rigtignok ikke paa nogen god Viis; men senere har jeg erfaret, som i Ansøgningen omtalt, at en Lærling, saavidt jeg erindrer Eshberg, har givet Lars Jensen nogen Veiledning med Hensyn til Planering, Vandings-Grøfters og Runders Anlæg &c.; og da han nu har dette Anlægget ved Fjederholt og det ved det nærliggende Nørre-Soby for Die, saa er det vel utvivlsomt, at denne meget vindstibelige Mand efter Evne vil søge at faa det Hele reguleret paa bedste Maade, hvorved Eiebyggens Værdi saa meget betydeligt, til vel meer end den dobbelte, vil forhøies. Behøves dertil Assistance af Kyndige, vil den i Fremtiden være let at erholde af Amtets dimitterede Engvandingslærlinger (ved Amtets

landoeconomiske Selskabs Bistand muligt mod en ringe eller slet ingen Godtgjorelse).

Jeg maa saaledes tiltræde den Mening, som i Ansøgningens respective Paategninger er udtalt, at Ansøgeren ved sin udførte Gjærning har gjort sig værdig til en hædrende Belønning.

Frederiksborg den 19de Juni 1846.

J. C. Jerslew,
(Landsmaaler og Engmester).

[Gaardmand Pærs Jensen tilkiendtes det 3die Solvæger].

3.

I de 6 Aar, Gaardjæster Jørgen Sørensen af Bønden ved Faaborg har besiddet Gaarden, hvortil hører ca. 62 Tdr. Land, som vare opfyldte med en Mængde Steen og Mosehuller, saa at disse Jorders Dyrkning neppe svarede Regning, — har han, ifølge Bidnesbyrd fra Hs. Excellence Geheimeconferentsraad Grev Wille-Bræhe, Consistorialraad Bang, Proprietair C. Lüders paa Blangstedgaard og Forpagter C. Møller paa Lundegaard, opbrudt omtrent 4,000 Læs store Steen, hvoraf han har opført over 450 Favne forsvarligt Hegn; desuden har han gravet ca. 1,400 Favne Vandgrøfter, steensat 5 Vandsteder, plantet levende Hegn, og anlagt en sluttet Plantning af vilde Træer paa et dertil indhegnet Stykke Jord, 1 Td. Land stort,

samt iværksat flere væsentlige Grundforbedringer ved Rødning af Krat, ved Planering og Steenaffiners Anlæg; han har endelig sat Haven i god Stand. — Det af ham saaledes fremstillede gode Exempel har allerede virket heldbringende iølandt hans Naboer. Ham tilkiendtes den 3die Solomedaille.

4.

Gaardfæster under Ronnebeksholms Gods, Præsto Amt, Lars Jørgensen i Bogtø tiltraadte i Aaret 1828 sin Fæstegaard efter sin Fader, og betalte vel kun i Indfæstning 260 Rbd., men maatte desuden erlægge til sin ældre Broder efter Accord en Afstaaelse, som i Besætning, Bohave og rede Penge kunde anslaaes til ca. 1500 Rbd. Selv eiede han kun 200 Rbd., og hans Kone, en fattig Tjenestepige, medbragte ham intet; han maatte folgelig tiltræde Gaarden med en betydelig Gield. Gaardens Jorder, af Areal ca. 100 Tdr. Land, vare dengang i en aldeles raa Tilstand, bestaaende deels af Banter, bedækkede med Steen og et tæt Krat, deels af Sumpe og Møradsjer, ligeledes fulde af Steen. Vel havde Faderen taget henvend 40 Tdr. Land under Ploven, men uden at kunne anvende nogen regelmæssig Drift; thi da kun faa Tønder Land vare befriede fra Steen, ploiedes der alene hift og her. Lars Jørgensen inddeelte Gaardens Jorder i 6 lige store Marker og af dem alle ryddede han Stenene, af hvilke ere satte 4000 Favne Gierder, saa at samtlige Marker nu, hvor ikke Vandløb danne et naturligt

Stiel, ere indhegnede med Steengierder. Endnu sætter han aarlig ca. 200 Favne Steengierde til Grændsestiel, omendstiondt Saadant ikke kan paaligge ham alene. Stor Anstrengelse har han fremdeles anvendt paa Jordernes videre Rydning og Opdyrkning. To Marker, hver paa 18 Tdr. Land, udgjøre to høie Banke, hvoraf især den ene er meget brat. Af disse Banke har han, foruden Steen, ryddet Lyng, Mos og Krat, hvormed de vare bedækkede, og har dernæst bragt dem under Ploven. Kun ved paa selve Stedet at sammenligne disse nu opdyrkede Jorder med en paa Nabolodden værende Banke, som endnu er i sin oprindelige Tilstand, kan man gjøre sig et Begreb om, hvad Møie og Besvær denne Opdyrkning har krævet. To andre Marker bestode af Moser, som ikke kunde dyrkes, da de fra Efteraaret til langt ud paa Sommeren stode under Vand. Ogsaa disse har han omdannet til frugtbart Agerland, idet han har bortskaffet Vandet ved Grøfter, 2½ Alen brede og ligesaa dybe, og hvis Længde udgjør over 4000 Favne. Da Mosernes Grund var Torvejord, har han kiørt flere Tusinde Læs Jord ud paa dem, deels til Opfyldning og deels til Grundens Forbedring, efterat han havde bortskaffet de mange Steen, som foresandtes ogsaa her. Loddens øvrige to Marker vare vel nogenlunde dyrkede, men dog kun pletviis; foruden at Stenene ogsaa fra disse ere ryddede, har han jevnet Overfladen ved at føre flere Tusinde Læs Fyld i Huller og Lavninger. Endelig er en Eng paa ca. 3 Tdr. Land, som henlaae næsten uden Nytte, bleven udgraven og

paafort ca. 2000 Læs Jord og Gruus, saa at den nu afgiver den bedste Rod. Som Følge af de betydelige Grundforbedringer, Gaardens Jorder have modtaget ved Lars Jørgensens rastløse Flid, har han seet sig i Stand til at forsøge sin Udsæd betydeligt; saaledes: af Rug fra 6 til 15 Tønder, og af Bælgfæd fra 4 til 15 Tønder. I Aaret 1846 var Indhøstningen 111 Tdr. Rug, 135 Tdr. Byg, 50 Tdr. Havre, over 100 Tdr. Græster, foruden endeel Kartofler, hvilke han pleier at dyrke i det Større til Opfødring. Gaardens Besætning er 26 Dvæghøveder, 8 Heste og 17 Faar. Alt Ungkvæget staldfodres indtil Kvret, og Malkesoerne ligesaa om Natten. Lars Jørgensen har anlagt en god Frugthave og driver betydelig Biavl. Ved sine Jorders Opdyrkning saavel som ved sin hele Bedrift har han bestandig fulgt gode Bøgers Anviisning. Efter saadan Anviisning har han f. Ex. fiørt Tørvejord paa sine høie, sandede Banker, medens han derimod fra disse har fiørt Gruus paa de side Jorder, som kunde trænge dertil. Han er i det Hele taget en efter sin Stand fielden kundskabsrig og oplyst Mand. Paa hans uegenyttige og menneskefiærlige Tænkemaade kunde der anføres mange Exempler. Sognets Fattige modtage daglige Beviser paa hans Godgjørenhed. Han har 9 Børn, som han giver en god Opdragelse. Sin Giæld har han afbetalt og er nu en velhavende Mand. Som Sogneforstander har han ved flere Leiligheder lagt sit klare Dømmeme, sit Raadehold og sin Retssindighed for Dagen, Egenstaber, hvorved han vinder Agtelse og Tillid hos Alle, der komme i Berøring med ham, saa

meget mere som hans Bessedenhed og Fordringsløshed holder ham fiern fra enhver Anmasselse. Den af Pastor Smith i Evedrup og flere af Egnens Beboere afgivne Beretning om alt Foranførte er bilagt med anbefalende Bidnesbyrd fra Kammerherre, Grev Holdt-Winterfeldt paa Grevensvænge og Eierinden af Ronnebeksholms Gods, Enkesrue Toft.

Ved at tilstille Selskabet disse Beviisligheder ytrede Kammerherre Amtmand Neergaard, at de ere meddeelte efter dertil givne Anledning fra hans Side, og at ogsaa han til forskjellige Tider har personligen overbedviist sig om, at den nævnte Bonde ved sin udmærket hæderlige Færd baade som sielden driftig og kyndig Jordbruger og i flere andre Henseender afgiver et folgeværdigt Exempel for Omegnen.

Efterat Selskabet herom havde nedlagt allerunderdanigst Forestilling, blev Gaardfæster Lars Jørgensen under 7de Juni 1847 benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

5.

Efter det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Bekjendtgjørelse i Sammes Aarsberetninger, at det med Erkjendtlighed vil modtage Anmeldelse om de mønsterværdige Foretagender, Nogen udviser i sin landoekonomiske Virksomhed, vil jeg herved tillade mig at indberette, hvilkke Forbedringer jeg som Jordbruger har udført ved mine Eiendomme.

I Aaret 1841, da jeg var 31 Aar gl., kom jeg ved Ægteffab i Besiddelse af den mig nu tilhørende Gaard, Lundgaard kaldet paa Ustrup Mark i Hylke Sogn, som staaer for Hartforn efter ny Matr. 6 Tdr. 1 Skp. 1 Fd. $\frac{1}{2}$ Alb. og har et Areal af cirka 120 Tdr. Sædeland muldlerede Jorder. Der heftede den Tid paa Gaarden en Pantegjeld af 5600 Rbd. foruden betydelig Aftægt.

Jeg havde kun selv en Formue af 3 à 400 Rbd., hvilke jeg, isteden for at bruge til Afbetaling af Gjelden, ansaae at kunne langt fordeelagtigere anvende til Forbedring af Jorderne og Kreaturbesætningen, hvilket jeg strax paagyndte som det eneste Middel, hvorved jeg kunde haabe at gjøre Afbetaling af min betydelige Pantegjeld.

Som af min dygtige Formand var begyndt, fortsatte jeg med at merge Marken, men paa Grønland efter som jeg paafølgende Aar vilde have samme ind til Sæd. Men ikke mindre have mine Bestræbelser gaaet ud paa, at faae Jorderne rensset fra Steen, hvoraf disse paa omtrent 30 Tdr. Land vare i umaadelig Mængde opfyldte, almindelig af saadan Størrelse at kun 1 à 2 høist 3 Str. kunde trækkes af 1 Par Heste. Først ryddeliggjorde jeg et Stykke Jord, Gammelmarken kaldet, der var 5 Tdr. Land stort, og som var saa opfyldt med Steen, at ingen Plet kunde dyrkes og som ingen Nytte afgav uden en lymbegroet Græsning, naar der efter Høsten kunde havees løs Drift. De største Steen, som det var umueligt at transportere, bleve i tilbørlig Dybde sænkede og de øvrige

bortførtes til Opfyldning af flere Kjær, hvorefter disse ved paaført Rønningsjord fra Mergelgrave bleve jævne med omliggende Agre og cultiverede til frugtbart Land. Af dette Stykke Jord blev tildeels sænkset og forøvrigt opbrudt og bortført over 5000 Læs, som foruden hvad det medtog at holde Heste, Bogne og egne Folk til Hjælp ved Stenenes Transport, kostede til leiede Arbeidere 200 Rbd. I Foraaret 1843 var dette Areal fuldkomment renset, bearbejdet og beredt til Sæd og har siden afgivet meget indbringende Afgrøder.

Derefter paabegyndte jeg at rense et Areal af 5 Tdr. Land som kaldes Tosten, hvor der mellem hver Ager var 4 à 6 Alen brede Gier eller Revler af Steen, ligesom tæt pakkede ved og paa hverandre, saa at den tredie Deel af dette Areal ganske var belagt med Steen. De overordentlige store bleve ligeledes her sænkede, og de øvrige circa 1000 Læs transporterede til Markeskiel for at jeg deraf, saasnart mueligt er, kan faae dobbelt Steendige opført. De paa dette Stykke Jord sænkede eller opbrudte og bortførte Steen have, foruden dertil at holde Heste, Bogne og egne Folk, kostet mig til leiede Arbeidere 150 Rbd.

Endelig har jeg i de 2de sidste Aar ligesaa aldeles renset et Areal af 9 à 10 Tdr. Land, Stenkjær sig kaldet, som ligeledes var saa opfyldt med Steen, at det var uden Nytte. Ogsaa der bleve de utransportable sænkede, og af de øvrige fyldtes først en Mergelgrav, hvoraf var gravet 1000 Læs Rønningsjord og 6000 Læs Mergel. Derefter førtes 2000 Læs til Opfyldning i en Dal, hvorover gaaer en Wei, som derved

i en Brede af 9 Al. opfyldtes fra 1 til 3 Al. høi. Endelig blev med den øvrige Deel et stort sumpigt Kjør nedensfor Steenmarken opfyldt paa et Omfang af 3 Skpr. Land. Ved Algerlandets Side lod jeg først grave en 3 Al. bred og 2 Al. dyb Grøft, og efterat denne var overfyldt med Steen, bedæffedes disse med Grøsttopfæstningen, hvorefter udenfor atter gravedes en lignende Grøft, som ligeledes efterat være opfyldt med Steen belagdes med den opkastede Jord, og saa fremdeles, saa at ogsaa dette lidet Areal, som var en mosbegroet unyttig Sump, er forvandlet til fast og frugtbringende Møieland.

Den Mængde af Steen, der paa dette Stykke Jord, deels er sænket og deels opbrudt og bortført kan jeg forfikkre at have udgjort over 15,000 Læs. Foruden stadig, medens dette høist anstrængende Arbeide udførtes, at holde dertil 2de Heste, Bogne og 1 Karl, har jeg til leiede Arbeidere efter Accord betalt 550 Rbd. Men nu har jeg ogsaa der et herligt Stykke Jord, deels heelt og deels halvbrakket, merglet og velstikket til i Foraaret at kunne tages ind til Sæd og til deraf at kunne forvente frodige Afgrøder.

Desuden var overalt paa de fleste dyrkede Marker saa mangfoldige store Steen i Overfladen, at Møvens Gang og Jordens tilbørlige Behandling i høi Grad vanskeliggjordes. Disse har jeg, saavidt samme har været taget ind til Sæd, ogsaa fuldkommen rensset, og deraf deels sænket deels bortført over 1000 Læs, som mestendeels ere anvendte til Opfyldning paa Veien

over en Mark, der flere Steder om Vinteren ei kunde besøges, men nu er som en fast Chaussée.

Saaledes har jeg i det Hele sænket eller opbrudt og borttransporteret over 21,000 Læs Steen og derved vundet et Jordareal af over 17 Tdr. Land, som fra Albers Tid havde været øde og uden Nytte.

Da jeg har maattet anvende min egen Virksomhed meest til Gaardens Bestyrelse og Jordernes Forbedring og Drift, har jeg vel ei til nogen Stadighed selv kunnet tage Haand med i dette Steenrydnings-Arbejde. Men Alt er udført under mit idelige Tilsyn og efter min Veiledning, og derved at jeg stykkeviis accorderede, blev det udført med en saa anstrængende Flid at Hver, som kjendte og saae det, i høieste Grad beundrede samme.

Angaaende min Volsbedrift da har jeg havt Marken deelt i 11 Indtægter, som saaledes har været dyrket: 1 Aar reen Brak og fuld Gjødste af Grønland, som forud er bleven merglet med circa 100 à 150 Læs pr. Td. Land, 2 Aar Rug, 3 Byg, 4 Havre, 5 Byg hvortil atter givet fuld Gjødste, circa 50 Læs pr. Td. Land, 6 Havre med isaaet Klover og Thimotifro, hvorefter Jorden udlægges til Græsning i 5 Aar. Ved Jordernes Dykning bruger jeg alene engelske Plove. Til Brakbehandling har jeg en Brakharve. Jeg havde og kjøbt en svensk Harve, men som jeg iaar har afhændet, da de skjulte store Steen i Brakindtægterne hindrede Brugen heraf. Min Kreaturbesætning, som i senere Aar betydelig er forøget, bestaaer formedelst den næsten uafsladelige Steen- og Mergelkjørsel af 8

Arbejdsheste og 4re Uuge til Opdræt; 50 Stkr. Hornkvæg og 26 Faar. Paa min Dvægbesætning opfo-
drer jeg aarlig mangfoldige Tdr. Korn, baade til Fed-
ning af forældede og dertil kjøbte, naar der haves
jevne Kornpriser, og ellers altid til Fodring. Og da
jeg ogsaa med største Flid sørger for at have af bed-
ste Racer, saa har jeg stedse til høie Priser haft Af-
sætning af Kreature, altid rigelig Malkning og stor
Forbedring og Forøgelse af Gjødning til forøget Kraft
af mine Jorder. Af Enghø avler jeg kun 24 Læs
aarlig. Ved at have Die med Alt, og passe og ud-
føre Alt paa bedste Tid og Maade, har jeg af min
Avling og Kreaturbesætning havt saadanne Indtægter,
at jeg ei alene har kunnet fuldføre og bekoste formeldte
betydelige Steenrydning, men har desforuden kunnet
gjøre stor Afbetaling af min Pantegjæld.

underdanigst

Poul Pedersen.

Lundgaard, Skanderborg Amt, d. 27de Novbr. 1847.

Vi Understrevne, som i Marken begge ere Na-
boer til Poul Pedersen og paa det nøieste bekjendte med
hans utrættelige Virksomhed, kunne herved med fuldkom-
men Overbeviisning bevidne, at foranstaaende Andra-
gende i Et og Alt er Sandhed, og endmere at Poul
Pedersen er en i hele Egnen almindelig agtet Mand
for hans Godhed imod Fattige og Lyst og Villie til
at fremme Andres Vel; hvilket vi med Fed tør bekræfte.

Grumstrup Mark, Vedset Sogn, d. 28de Novbr. 1847.

Ole Lauerzen.

Peder Møller Thomsen.

Efter Opfordring har jeg taget Poul Pedersens Marker i Diesyn og hvorvel en frugtbar Jordbund rigelig erstatter de derpaa anvendte Beføstninger vilde der dog vist været Faa, der havde havt Mod til at anvende dem, og anvende dem saa rigelig som nuværende Eier, og endnu Færre vovet at overtage et saadant Accord=Arbejde. I den nuværende Brakmark, som kaldes Steenkjærsg og som efter deres Dom, som have kjendt den, skal have været en heel Steendyøse, er nu Alt pleiet og ingen jordsfast Steen mere at see, og Veien, som gaaer derover, af lutter Steen opfyldt indtil 3 Alen paa det Laveste. Jeg troer derfor ikke at have nogen Grund til at betvivle Sandheden af de øvrige i Andragendet nævnte Facta, hvorfor jeg paa det Bedste anbefaler samme til det Kongl. Landhuusholdningssekskabs Opmærksomhed.

Ringkloster, d. 28de Novbr. 1847.

U. Andersen,

p. l. Formand for Hylke Sogneforstanderskab.

Næst at bekræfte, at foromtalte Poul Pedersens Virksomhed som Jordbruger er forklaret overeensstemmende med Sandheden, skal jeg blot tillade mig at bemærke, at nogen Paaskjønnelse deraf vilde virke gavnligt saavel paa Sognets øvrige Jordbrugere, af hvilke de Fleste ere tilbage i deres Drift, som ogsaa paa den fremtidige Behandling af hans egen Gaard, ved hvilken der endnu er Meget at gjøre, idet han upaatvivelig vil sætte en Værd i fremdeles at vinde anerkjens-

dente Opmærksomhed ved at følge det høie Selskabs Raad.

Hylke Præstegaard, d. 29de Novbr. 1847.

Søegh: Guldberg.

[Gaardeier Poul Pedersen tilkjendtes det 4de Sølvbæger].

6.

I Aaret 1814 tiltraadte jeg en Fæstegaard under Dremannsgaards Gods i Sandvig By, Mehrn Sogn, med et Areal af ifkun 32 Tønder Land maadelige Sandjorder, ansatte til Hartorn efter den gamle Matricul 4 Tdr. 3 Album, som ved den ny Matricul er blevet uforandret. Ikke alene Jorderne, i hvilke hverken Træter eller Hvede vil lykkes og Byg bliver simpel, vare i maadelig Forfatning, men ogsaa dens Bygninger; Haven var næsten øde, da ifkun nogle gamle ubuelige Træer fandtes i samme og forøvrigt bestod den for største Delen af en fugtig Sump. Paa denne simple Gaard har jeg opdraget 8 Børn, opbygget Stuelængden, gjennemfaaret Haven med Bandoledningsgrøfter, udvidet den, indhegnet og beplantet den, saa at den nu indeholder 593 Stkr. Frugttræer, som alle bære god og fortrinlig Frugt, og som af mig ved egen Flid og ufortrødent Arbeide ere forædlede ved Indpodning og Indoculering; en Humlehave paa 574 Stænger, som nu staae i frodig Vært, har jeg fra ny af anlagt; i

Marken har jeg ikke alene beplantet næsten alt udvendigt Hegn paa flere Hundrede Favne med levende Træer og Giærdsel saasom: Hessel og Piiil, men endog endeel af det indvendige Hegn imellem Markerne, og endelig har jeg paabegyndt Mergling, som alt er udført i 4 Marker, med 500 Læs i hver Mark eller ialt 2000 Læs. Markerne indeholde kun 2½ Tønde Land hver, hvilket grunder sig deri, at Jorden er saa simpel, at den ikke kan taale ret ofte at bære Sæd.

Om Sandheden af alt Foranførte tillader jeg mig at vedlægge en Attest fra min Sognepræst og de to nærmeste Skovridere, som have taget min Gaard og Plantning i Diesyn, og da jeg har udført Alt ved egen Flid uden at have holdt mange Folk, for det Meste endog uden voren Karl, saa har jeg troet at det Kongelige Landhuusholdnings-Selskab muligens derfor vilde tilstaae en Dymuntring.

Sandvig, d. 30te October 1847.

Underdanigst

Ole Rasmussen.

Til

det Kgl. Landhuush. Selskab.

Gaardmand Ole Rasmussens Frugthave i Sandvig, Mehrn Sogn, Baarsø Herred, Præsto Amt, indeholder omtrent 1½ Td. Land, godt indhegnet, og Hegnet er beplantet med Blomme- og Kirsebærtræer. Haven er gennemskaaen med Vandafledningsgrøfter, som bortlede Vand og holde Fugtighed borte. I Haven er plantet 593 Frugttræer:

Væretræer, for største Parten meget gode Sorter	150	Skf.
Æbletræer, ogsaa meget gode Sorter	43	—
Cathrine-Blommer	62	—
Ægte Svødske-Blommer	200	—
Grønne Blommer	38	—
Spanske Kirsebær	4	—
Almindelige dito	96	—

Og alle disse Træer har Ole Rasmussen selv opøstet af Kerner, og har selv forædlet dem, hvad vi især anmærke om Blommetræerne, da det er sjældent, at Bønder yode disse Træer.

Foruden denne store og sjældne Frugthave, som er den ypperste, vi kjende hos nogen Bonde i den hele Egn, har Ole Rasmussen paa et Stykke Land, han har indhegnet fra Marken, anlagt en Humlehøve paa 574 Stænger eller Rødder.

Ogsaa denne Høve er indgrøftet og Hegnet beplantet med Blommetræer. Humlen selv er i alle Henseender holdt i god Stand og vi ansee denne Humlehøve for den bedste i hele Egnen.

Dertil kommer, at Ole Rasmussen har begyndt:

1. at beplante sine Hegnsgrofter i Markerne med Høsel og Pøil, hvoraf nogle Sorter ere meget gode;
2. at mergle sin Jord, hvilket ikke er almindeligt her i Sognet, og har merglet 4 Marker, hver Mark 2½ Td. Land med 500 Læs, samt at denne Mand, der holder kun faa Folk, har selv udført Arbejdet tilligemed sin Tjenestefarl.

Hvilket overeensstemmende med Sandheden herved bevidnes.

Lunden, Bildbradgaarden og Mehrn d. 22 Decbr. 1847.

Rørdam,
Sognepræst i Mehrn.

Ch. Bang,
Skovriber ved Høvdinggaard.

Thorup,
Skovriber ved Dremanøgaard.

[Gaardmand Ole Rasmussen tilkiendtes det Ade
Væger].